

ด่วนมาก

ที่ พณ 0606/ 1862

กระทรวงพาณิชย์

44/100 ถ.นนทบุรี 1 ต.บางกระสอ

อ. เมือง จ.นนทบุรี 11000

12 พฤษภาคม 2548

เรื่อง ผลการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (AEM Retreat)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานสรุปผลการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการและการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับกรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป

เรื่องเดิม

1. ประเทศเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Economic Ministers Meeting Retreat: AEM Retreat) และการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับกรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป (AEM-EU) เมื่อวันที่ 26-27 เมษายน 2548 ณ เมืองฮาลองเบย์ ประเทศเวียดนาม โดยปลัดกระทรวงพาณิชย์ ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว

ผลการประชุม

2. กระทรวงพาณิชย์ขอเรียนสรุปสาระสำคัญผลการประชุม ดังนี้

2.1 การเตรียมการสำหรับการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 เดือนธันวาคม 2548

2.1.1 ความคืบหน้า ASEAN Economic Community ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการเร่งรัดการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน และรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนในฐานะรัฐมนตรีที่รับผิดชอบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนลงนามในพิธีสารรายสาขา 11 ฉบับ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ สปป. ลาว

การดำเนินการปรับปรุงมาตรการต่างๆ เช่น การพัฒนามาตรฐานและความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์ การจัดทำฐานข้อมูลมาตรการที่มีใช้ภายใน (NTBs) เพื่อนำไปสู่การลด/ยกเลิกมาตรการดังกล่าวมีความคืบหน้าพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตามแผนรวมกลุ่มรายสาขาทั้ง 11 สาขายังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานของประเทศผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinator) และคณะกรรมการ/คณะทำงานที่มีอยู่เดิมของอาเซียน ที่ประชุมจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจของอาเซียน (SEOM) หรือร่วมกับประธานของคณะกรรมการ/คณะทำงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง 11 สาขา ถึงแนวทางการทำงานร่วมกัน และรายงานผลให้ที่ประชุม AEM ในเดือนกันยายน 2548 ที่ลาวพิจารณาต่อไป

2.1.2 การอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (ASEAN Single Window: ASW) ที่ประชุมเห็นว่าเป็นมาตรการสำคัญที่จะส่งเสริมการค้าระหว่างอาเซียนให้คล่องตัวมากขึ้น จึงมีมติให้เร่งรัดดำเนินการ โดยมีเป้าหมายให้เริ่มบังคับใช้ภายในวันที่ 1 มกราคม 2549 หากประเทศใดไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนดก็ต้องระบุแผนงานให้ชัดเจนว่า ยังต้องปรับปรุงด้านใด และจะสามารถดำเนินการได้เมื่อไร ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์แจ้งว่า จะเริ่มนำระบบดังกล่าวมาใช้ในช่วงกลางปี 2548 และอาเซียนอื่นสามารถใช้ model ของฟิลิปปินส์เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

2.2 การเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) ของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา

2.2.1 การจัดทำ FTA กับประเทศคู่เจรจา

อาเซียน-อินเดีย แม้ว่าจะสามารถตกลงรายการสินค้า Early Harvest จำนวน 106 รายการ แต่ยังไม่สามารถตกลงแหล่งกำเนิดสินค้าได้ จึงไม่สามารถเริ่มลดภาษีได้ภายใน 1 เมษายน 2548 ตามที่ได้ตกลงกันไว้ ที่ประชุมเห็นว่า ควรยืนยันให้อินเดียผ่อนปรนข้อเรียกร้องเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้าลงก่อน อาเซียนจึงจะสามารถเจรจากับอินเดียต่อไปได้

อาเซียน-ญี่ปุ่น ญี่ปุ่นพยายามผลักดันให้อาเซียนแต่ละประเทศที่มีความตกลงทวิภาคีกับญี่ปุ่น นำความตกลงทวิภาคีมาผนวกเข้าเป็นความตกลงอาเซียน-ญี่ปุ่น โดยไม่ต้องมีการเจรจาใหม่และผลักดันให้มีการเจรจาเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ นโยบายการแข่งขัน และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ฝ่ายอาเซียนเห็นว่า ในกรอบความตกลงแนวทางการเจรจาที่ได้ลงนามในการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำอาเซียน-ญี่ปุ่น ได้ระบุไว้ว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเพียงความร่วมมือไม่ใช่เรื่องการเข้าสู่ตลาด หรือการ enforcement

2.2.2 กฎแหล่งกำเนิดสินค้า อาเซียนเคยใช้กฎแหล่งกำเนิดสินค้าแบบมีสัดส่วนวัตถุดิบสะสมในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 (40% value added rule) แต่เนื่องจากปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปมาก จึงเห็นว่า ควรปรับวิธีการคิดแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นการเปลี่ยนพิกัด (Change of Tariff Heading) บางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ ยังไม่พร้อม ที่ประชุมจึงมีมติเร่งรัดให้สมาชิกทบทวนและหาข้อยุติในเรื่องนี้โดยเร็ว ก่อนการประชุม AEM ในเดือนกันยายน 2548

2.3 ASEAN Common Time (ACT) ในการประชุมผู้นำอาเซียน เมื่อปี 2547 ณ ประเทศลาว ที่ประชุมได้พิจารณาแนวความคิดที่จะให้ทุกประเทศสมาชิกอาเซียน หรืออย่างน้อยทุกเมืองหลวงของอาเซียน ใช้เวลาเดียวกัน (ACT) และมีมติให้ศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ สิงคโปร์และมาเลเซียพยายามผลักดันเรื่อง ACT เพื่อเสนอในการประชุมสุดยอดอาเซียนปลายปีนี้ แต่เนื่องจากหลายประเทศยังไม่เห็นด้วย จึงมีมติจะหารือเรื่องนี้อีกครั้งในการประชุม AEM ในเดือนกันยายน 2548 ที่ประเทศลาว

2.4 การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับกรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป นาย Peter Mandelson กรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป ได้เดินทางมาร่วมประชุมกับรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งมีผลการประชุมที่สำคัญ ดังนี้

2.4.1 ความร่วมมือระหว่างอาเซียนและ EU ทั้งสองฝ่ายเห็นควรยกระดับความร่วมมือภายใต้โครงการ TREATI (Trans-Regional EU-ASEAN Trade Initiative) ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น และให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำ FTA ระหว่างอาเซียนและสหภาพยุโรปในอนาคต

2.4.2 โครงการสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไป (GSP) โครงการใหม่ของ EU นาย Peter Mandelson กรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป อ้างว่า อยู่ระหว่างการพิจารณาและคาดว่าจะสามารถเริ่มใช้ได้ประมาณเดือนกรกฎาคม 2548 ซึ่งโครงการใหม่นี้จะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยลดระดับของสัดส่วนการคำนวณแหล่งกำเนิดสินค้า (threshold) ลงมา และมีรูปแบบการคำนวณที่ง่ายขึ้น

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ประเด็นพิจารณา

3. โดยที่จะมีการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) ในเดือนกันยายน 2548 ณ สปป.ลาว และการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 ในเดือนธันวาคม 2548 ณ ประเทศมาเลเซีย เพื่อให้ประเทศไทยสามารถขยายและปกป้องผลประโยชน์ทางการค้า และการลงทุนในเวทีอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงพาณิชย์ เห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

3.1 การรวมกลุ่ม 11 สาขาสำคัญของอาเซียน (11 Priority Sectors)

ในการดำเนินงานการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน มีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้นำ (Political Will) เป็นสำคัญ รวมทั้งการปรับกระบวนการประสานงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์จะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงคมนาคม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักในสาขาการขนส่งทางอากาศและสาขาการท่องเที่ยวที่ไทยเป็นผู้รับผิดชอบ เร่งรัดดำเนินการ เพื่อให้เกิดการรวมตัวของอาเซียนตามแผนและกรอบความตกลงต่อไป

3.2 การอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (ASEAN Single Window: ASW)

มอบหมายให้กระทรวงการคลัง พิจารณาความพร้อมในการดำเนินการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรของอาเซียนด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (ASW) ให้เสร็จตามกำหนดเวลาภายในวันที่ 1 มกราคม 2549

3.3 กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO)

มอบหมายให้กระทรวงการคลังประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนพิจารณา กำหนดทำที่ไทยในเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภาวะการค้าระหว่างประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายทนง พิทยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

สำนักเอเชียตะวันออก

โทร. 0-2507-7245 โทรสาร 0-2547-5614

รายงานสรุปผลการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (AEM Retreat) และการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับกรรมการด้านการค้าสหภาพยุโรป (AEM-EU)

ข้อเท็จจริง

ประเทศเวียดนามเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ (ASEAN Economic Ministers Meeting Retreat: AEM Retreat) และการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับกรรมการด้านการค้าสหภาพยุโรป (AEM-EU) เมื่อวันที่ 26-27 เมษายน 2548 ณ เมืองฮาลองเบย์ ประเทศเวียดนาม โดย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมดังกล่าว และมีอธิบดีกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเข้าร่วมการประชุมด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อเตรียมประเด็นด้านเศรษฐกิจที่จะเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียนในเดือนธันวาคม 2548

สาระสำคัญของการประชุม

1. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน

1.1 ประเด็นที่จะนำเสนอต่อผู้นำในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11

1.1.1 ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นด้านเศรษฐกิจที่จะนำเสนอต่อผู้นำ ซึ่งในขั้นนี้ ประเด็นที่จะสามารถนำเสนอได้ค่อนข้างแน่นอน ได้แก่ 1) กรอบความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี 2) ความตกลงการค้าบริการของอาเซียน-จีน 3) ความตกลงการยอมรับคุณสมบัติวิชาชีพสาขาวิศวกรรม และ 4) ความตกลงว่าด้วยกฎระเบียบและการบังคับใช้ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นหนึ่งเดียวของอาเซียน

1.1.2 ที่ประชุมเห็นชอบให้เร่งดำเนินการเรื่องการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (ASEAN Single Window) ซึ่งจะสามารถนำเสนอผลความคืบหน้าต่อที่ประชุม Summit ได้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนและอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยที่ประชุมมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อาวุโสเศรษฐกิจอาเซียน (SEOM)หารือร่วมกับอธิบดีกรมศุลกากรอาเซียน (ASEAN DG of Customs) เพื่อผลักดันการดำเนินงานดังกล่าวให้เป็นไปตามกำหนดเวลา คือ ภายในวันที่ 1 มกราคม 2549 หากประเทศใดไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกำหนด ก็ต้องระบุว่า ยังต้องปรับปรุงด้านใด และจะสามารถดำเนินการได้เมื่อไร ทั้งนี้ คาดว่า ฟิlipปีนส์จะเริ่มนำระบบดังกล่าวมาใช้ในช่วงกลางปี 2548 และอาเซียนอื่นสามารถใช้เป็น model ในการดำเนินงานต่อไป

1.1.3 ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความเห็นในประเด็นอื่นๆ ที่อาจนำเสนอในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 ได้แก่

1) กรอบความตกลงการค้าบริการของ อาเซียน-จีน (มีประเด็นที่อาเซียนและจีนเห็นไม่ตรงกัน เช่น บทบัญญัติในเรื่อง Domestic regulation คำนิยามของนิติบุคคล/บุคคลธรรมดา) โดยที่ประชุมขอให้เร่งหาข้อสรุปให้ได้โดยเร็ว

2) ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน-อินเดีย (ยังไม่ได้ข้อสรุปในเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO)) ซึ่งจะต้องผลักดันให้อินเดียมีความยืดหยุ่นในการเจรจา และเร่งสรุปการเจรจาความตกลงการค้าสินค้า (Trade in Goods Agreement) ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ถึงแม้จะไม่มี Early Harvest Programme แล้วก็ตาม และรายงานความคืบหน้าให้ผู้นำทราบในการประชุมสุดยอดปลายปี ทั้งนี้ ผู้นำอาเซียนและอินเดียได้ลงนามใน Framework Agreement ไปเมื่อปี 2546

3) กรอบเวลาการเปิดเสรีบริการภายใต้ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของอาเซียน (AFAS)

- ที่ประชุมเห็นชอบการเปิดเสรีสาขาบริการสำคัญ (priority sectors) ได้แก่ สาขาการท่องเที่ยว สาขาสุภาพ และสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของชนชาติอาเซียนได้ ร้อยละ 51 ภายในปี 2551 (ค.ศ. 2008) ซึ่งไทยแจ้งว่า ไม่มีปัญหาในหลักการเร่งระยะเวลา แต่ขอพิจารณาเรื่อง permanent residents ให้ชัดเจนก่อน

- การเปิดเสรีภาคบริการทุกสาขาก่อนปี 2563 (ค.ศ. 2020) ยังไม่มีข้อสรุปว่าควรเป็นปีใด โดยสิงคโปร์ขอให้กำหนดกรอบระยะเวลา (general target line) ที่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นช่วงเวลา 10 ปีจากปัจจุบัน (ปีค.ศ. 2015) และพิจารณาอุปสรรคต่างๆ ที่จะทำให้ไม่สามารถไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งมาเลเซียสนับสนุนตามข้อเสนอดังกล่าว ทั้งนี้ ที่ประชุมมีมติให้ทุกประเทศมีท่าทีแข็งต่อคณะกรรมการประสานงานด้านการค้า (CCS) ในการประชุมครั้งต่อไปเดือนมิถุนายน 2548 เพื่อพิจารณาหาข้อสรุป

1.2 การรวมกลุ่ม 11 สาขาสำคัญของอาเซียน (11 Priority Sectors) สืบเนื่องจากที่ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการเร่งรัดการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน และรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนในฐานะรัฐมนตรีที่รับผิดชอบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนลงนามในพิธีสารรายสาขา 11 ฉบับ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ สปป. ลาว ที่ประชุมได้พิจารณาการดำเนินงานตามกรอบความตกลงดังกล่าว ซึ่งมาตรการส่วนใหญ่มีความคืบหน้า เช่น การพัฒนามาตรฐานและความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์ การจัดทำฐานข้อมูลมาตรการที่มีไขภาษี (NTBs) เพื่อนำไปสู่การลด/ยกเลิกมาตรการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการเฉพาะของแต่ละสาขายังประสบปัญหาและไม่คืบหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานของประเทศผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) และ คณะกรรมการ/คณะทำงานที่มีอยู่เดิมของอาเซียน ที่ประชุมจึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจของอาเซียน (SEOM)หารือร่วมกับประธานของคณะกรรมการ/คณะทำงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการทำงานร่วมกัน และรายงานผลให้ที่ประชุม AEM ในเดือนกันยายน 2548 ที่ลาวพิจารณา และควรให้ประเทศสมาชิกที่ไม่ใช่ประเทศผู้ประสานงานหลักในแต่ละสาขา (กัมพูชา ลาว เวียดนาม และบรูไน) เข้ามามีบทบาทเป็น co-chair ร่วมในการดำเนินงานด้วย

1.3 การเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) ของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ

1.3.1 การเจรจากฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO) ของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา

เรื่องเดิม อาเซียนเคยใช้กฎแหล่งกำเนิดสินค้าแบบมีสัดส่วนวัตถุดิบสะสมในประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 (40% value added rule) แต่เนื่องจากปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปมาก จึงเห็นว่า ควรปรับวิธีการคิดแหล่งกำเนิดสินค้าเป็นการเปลี่ยนพิกัด (Change of Tariff Heading) ทั้งนี้ บางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ แสดงท่าทีไม่พร้อมที่จะดำเนินการ

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติให้สมาชิกทบทวนและหาข้อยุติในเรื่องนี้โดยเร็ว ก่อนการประชุม AEM ในเดือนกันยายน 2548 และมอบหมายให้คณะทำงานว่าด้วยกฎแหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียน (ASEAN ROO Task Force) ศึกษาในรายละเอียด ประเมินข้อดี/ข้อเสียของวิธีการคิดแหล่งกำเนิดสินค้ารูปแบบต่างๆ ที่จะใช้ในการเจรจากับประเทศคู่เจรจาต่างๆ โดยให้คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้าและผลประโยชน์ในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนเป็นสำคัญ

1.3.2 อาเซียน-อินเดีย (AIFTA)

เรื่องเดิม ผู้นำอาเซียนและอินเดียได้ลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดระหว่างอาเซียนและอินเดีย ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-อินเดีย เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2546 โดยความตกลงฯ ครอบคลุมการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจสาขาต่างๆ รวมทั้ง Early Harvest Programme (EHP) ซึ่งประกอบด้วย การเร่งลดภาษีสินค้าบางส่วนก่อน

สถานะล่าสุด แม้ว่าคณะเจรจาอาเซียน-อินเดียจะสามารถตกลงรายการสินค้า Early Harvest จำนวน 106 รายการ แต่ยังไม่สามารถตกลงแหล่งกำเนิดสินค้าได้ จึงไม่สามารถเริ่มลดภาษีได้ภายในวันที่ 1 เมษายน 2548 ตามที่ได้ตกลงกันไว้

มติที่ประชุม ที่ประชุมเห็นว่า ควรยืนยันให้อินเดียผ่อนปรนข้อเรียกร้องเรื่องแหล่งกำเนิดสินค้านี้ก่อน อาเซียนจึงจะสามารถเจรจากับอินเดียต่อไปได้

1.3.3 อาเซียน-เกาหลี (AKFTA)

เรื่องเดิม ผู้นำอาเซียนและเกาหลีได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและสาธารณรัฐเกาหลี โดยเห็นชอบให้เริ่มการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-เกาหลี ในช่วงต้นปี 2548

สถานะล่าสุด ในการเจรจาของคณะเจรจาการค้าอาเซียน-เกาหลี (ASEAN-Korea Trade Negotiation Committee: AKTNC) เมื่อวันที่ 18-21 เมษายน 2548 ณ กรุงโซล ฝ่ายเกาหลีเสนอให้รวม Gaesong City ซึ่งเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของเกาหลีเหนือไว้ในการเจรจา AKFTA ด้วย และขอให้การเจรจาครอบคลุมสินค้าทั้งหมด โดยอาจมีระยะเวลาในการลดภาษีเป็น 0 สำหรับสินค้าอ่อนไหวให้ยาว แต่สินค้าทุกชนิดต้องลดภาษีเป็น 0

มติที่ประชุม ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของเกาหลีที่ให้รวม Gaesong City ไว้ในการเจรจา AKFTA (ปัจจุบัน ในการเจรจา Bilateral FTA ของเกาหลีกับประเทศต่างๆ เช่น ชิลี ญี่ปุ่น และ สิงคโปร์ มีเพียงสิงคโปร์เท่านั้นที่ยอมตามข้อเสนอดังกล่าว) ทั้งนี้ เลขาธิการอาเซียนเสนอให้พิจารณาแง่มุมในด้านการเมือง ความมั่นคง และการสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของเกาหลีเหนือ ควบคู่ไปกับพันธกรณีที่มีอยู่ภายใต้ WTO ด้วย นอกจากนี้ เห็นว่า สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive) ของอาเซียนภายใต้ AFTA ไม่ต้องลดภาษีเป็น 0

1.3.4 อาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP)

เรื่องเดิม ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-ญี่ปุ่น เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ สปป. ลาว ผู้นำอาเซียนและญี่ปุ่นได้ประกาศเริ่มต้นการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership: AJCEP) โดยมีเป้าหมายการเจรจาให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี

สถานะล่าสุด ในการประชุมเจรจาอย่างเป็นทางการเพื่อจัดทำความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดระหว่างอาเซียน-ญี่ปุ่น (AJCEP) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 13-15 เมษายน 2548 ณ กรุงโตเกียว ฝ่ายญี่ปุ่นเสนอประเด็นสำคัญในการเจรจาดังนี้

1) การเจรจาแบบ Two-Tier Structure โดยให้นำผลการเจรจาวิภาคที่กำลังดำเนินอยู่กับประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศ (ไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย) นอกเหนือจากที่เจรจาแล้วเสร็จกับสิงคโปร์ มาผนวกเข้ากับกรอบความตกลง AJCEP

2) ให้การเจรจาครอบคลุมถึงเรื่อง การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ (Government Procurement) นโยบายการแข่งขัน (Competition Policy) และทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) และให้มีการแยกข้อบทต่างหาก โดยต้องการให้มีการสร้างกฎเกณฑ์ (Rules-Setting) ในเรื่องดังกล่าวภายใต้ AJCEP

3) ใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสม (Cumulative Rules of Origins) โดยเสนอให้ใช้เกณฑ์การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-added) 40 % โดยสะสมจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน-ญี่ปุ่น (Cumulative AJCEP ROO)

มติที่ประชุม ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับแนวทาง Two-Tier Structure ของญี่ปุ่น ที่ให้นำผลการเจรจาวิภาคมาผนวกเข้ากับกรอบความตกลง AJCEP เนื่องจากทำให้อาเซียนขาดความเป็นเอกภาพและไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการเจรจาในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ นโยบายการแข่งขัน และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ภายใต้ AJCEP โดยเห็นควรให้เรื่องดังกล่าวเป็นเพียงกรอบความร่วมมือระหว่างกันเท่านั้น และไม่รับข้อเสนอในเรื่องการใช้กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน-ญี่ปุ่น เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อการขยายการลงทุนในอาเซียนโดยเฉพาะการลงทุนใหม่ๆ ในสินค้า high-tech เนื่องจากญี่ปุ่นไม่จำเป็นต้องย้ายฐานการผลิตมายังอาเซียน ทั้งนี้ ประธาน AEM จะมีหนังสือถึงกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (METI) ของญี่ปุ่น เพื่อแสดงจุดยืนของอาเซียนในเรื่องดังกล่าวต่อไป

1.3.5 การเจรจามาตรการโควตาภาษี (TRQs) กับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับการมี TRQs ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) สำหรับการเจรจากับประเทศคู่เจรจาแต่ละประเทศในเรื่อง TRQs ขอให้พิจารณาเป็นกรณีๆ ไป ตามความเหมาะสม

1.4 ที่ประชุมให้การรับรองแนวทางปฏิบัติในเรื่องกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าแบบสะสมบางส่วนของอาเซียน (Implementing Guidelines for Partial Cumulation under ASEAN Cumulative Rules of Origin) ซึ่งจะช่วยให้การคำนวณแหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และง่ายต่อการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบภายในอาเซียน โดยผู้ส่งออกสินค้าที่มีสัดส่วนอาเซียนอย่างน้อยร้อยละ 20 สามารถออกใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า หรือ FORM D เพื่อให้ประเทศผู้นำเข้านำสัดส่วนดังกล่าวไปใช้คำนวณแหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียนในการขอรับสิทธิประโยชน์การลดภาษีภายใต้ AFTA ได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีสัดส่วนถึงร้อยละ 40 ดังเช่นที่เคยปฏิบัติ

1.5 ประเด็นอื่นๆ

1.5.1 ที่ประชุมเห็นชอบให้เร่งแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าต่างๆ ภายใต้ AFTA โดยเร็วเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าและส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน และมอบหมายให้คณะกรรมการประสานการดำเนินงานด้านการค้า (CCCCA) แก้ไขปัญหาเรื่อง FORM D และมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมการใช้สิทธิ CEPT ให้มากขึ้นด้วย

1.5.2 ASEAN Common Time (ACT)

เรื่องเดิม แนวความคิดที่จะให้ทุกประเทศสมาชิกอาเซียน หรืออย่างน้อยทุกเมืองหลวงของอาเซียนใช้เวลาเดียวกัน (ACT) นั้น ได้มีการหารือในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ครั้งที่ 1 เมื่อปีค.ศ. 1996 ณ กรุงจาการ์ตา และผู้นำมีมติให้ศึกษาแนวความคิดดังกล่าวเพิ่มเติม และนำกลับมาพิจารณาใหม่อีกครั้ง เมื่อเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) มีความคืบหน้ามากพอ

สถานะล่าสุด ในการประชุมผู้นำอาเซียน เมื่อปี 2547 ณ ประเทศลาว ได้พิจารณาแนวคิดนี้อีกครั้งหนึ่งและมีมติให้ทุกประเทศศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

มติที่ประชุม ที่ประชุมมอบเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจ (SEOM) ศึกษาในรายละเอียด เพื่อรายงานให้ที่ประชุม AEM พิจารณาในเดือนกันยายน 2548 ที่ประเทศลาว

2. การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนกับกรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป (AEM-EU) รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ร่วมหารือกับ นาย Peter Mandelson กรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป มีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและ EU อาเซียนและ EU ได้รับทราบสถานะของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ อาเซียนได้เน้นถึงความสำคัญของการลงทุนจาก EU ซึ่งเพิ่มขึ้นมากในช่วงปีค.ศ. 2002-2003 และได้เสนอแนะให้ EU พิจารณาโอกาสที่เกิดขึ้นจากการที่อาเซียนได้จัดทำเขตการค้าเสรี/CEP กับประเทศคู่เจรจาต่างๆด้วย

2.2 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน และ TREATI (Trans-Regional EU-ASEAN Trade Initiative) ฝ่าย EU ได้เน้นย้ำถึงความตั้งใจที่จะให้การสนับสนุน และความช่วยเหลือต่ออาเซียนในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ และเน้นความสำคัญของ มาตรฐาน มาตรการสุขอนามัยพืชและสัตว์ อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า และพิธีการศุลกากร โดย EU จะให้การสนับสนุนด้านเทคนิควิชาการและผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมสัมมนาและฝึกอบรม ภายใต้ TREATI ซึ่งขณะนี้ เน้น 4 สาขา คือ เกษตร ประมง อิเล็กทรอนิกส์ และผลิตภัณฑ์ไม้ และมาตรการร่วม 2 ด้าน คือ การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุน

ทั้งนี้ ไทย ได้ขอให้ EU ขยายกิจกรรมภายใต้ TREATI ให้ครอบคลุมทั้ง 11 สาขา และขอให้ EU เน้นเรื่องการให้ความรู้ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของ EU ในช่วงแรกของการรวมกลุ่มเศรษฐกิจของ EU ด้วย นอกจากนี้ อาเซียนยังเน้นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนของทั้งสองฝ่าย ซึ่งจะทำให้ TREATI ได้ผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านสินค้าประมง

2.3 เขตการค้าเสรีอาเซียน-EU ฝ่าย EU ยังสงวนท่าทีในเรื่องการจัดทำเขตการค้าเสรีกับอาเซียน โดยแสดงท่าทีชัดเจนว่า ขณะนี้ EU ให้ความสำคัญอันดับแรกต่อการเจรจาเปิดเสรีในกรอบ WTO ภายใต้ Doha Development Agenda (DDA) มากกว่า อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้ ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำ FTA ระหว่างอาเซียนและสหภาพยุโรปในอนาคต โดยให้จัดตั้ง ASEAN-EU Vision Group เพื่อศึกษาในรายละเอียดต่อไป

2.4 โครงการสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรทั่วไป (GSP) โครงการใหม่ของ EU นาย Peter Mandelson กรรมการด้านการค้าของสหภาพยุโรป แจ้งว่า อยู่ระหว่างการพิจารณาและคาดว่าจะใช้ได้ประมาณเดือนกรกฎาคม 2548 ซึ่งจะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยลดระดับของสัดส่วนการคำนวณแหล่งกำเนิดสินค้า (threshold) ลงมา และมีรูปแบบการคำนวณที่ง่ายขึ้น

2.5 ประเด็นเรื่องสิ่งทอ อาเซียนได้ขอให้ EU ชี้แจงเรื่องสิ่งทอ ซึ่งหลายประเทศสมาชิกอาเซียนยังต้องขอ GSP จาก EU ซึ่ง EU ยังสงวนท่าที และชี้แจงว่า มีความกังวลต่อการยกเลิกระบบโควตา ที่มีผลให้เกิดความอ่อนไหวขึ้นใน EU จากการส่งออกสินค้าสิ่งทอของจีน โดยในอนาคตอาจมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษบางอย่างต่อจีนด้วย แต่ขณะนี้ EU ยังเพียงจับตามองสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

2.6 เรื่องอื่นๆ อาเซียนได้ยืนยันให้การสนับสนุนต่อการเจรจาภายใต้ DDA และขอให้ทุกประเทศสนับสนุนการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของเวียดนาม

3. ข้อคิดเห็น/ข้อสังเกต

3.1 ในการดำเนินงานการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้นำ (political will) เป็นสำคัญ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างและให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบด้านการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนสามารถผลักดัน priority sectors ให้เกิดผล ทั้งนี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน AEC ภายใต้ กนศ.

3.2 อาเซียนจำเป็นต้องปรับประสานกระบวนการประสานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้การเจรจา FTA กับประเทศคู่เจรจาต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เจรจาของแต่ละประเทศจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจและมีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ คณะเจรจา (Trade Negotiating Committee: TNC) จะต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของการเจรจาในแต่ละรอบด้วย

3.3 สำหรับประเด็นอื่นๆ เช่น การขจัดอุปสรรคทางการค้า และการใช้เวลาเดียวกันของอาเซียน (ASEAN Common Time) กระทรวงพาณิชย์ จะได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

สำนักเอเชียตะวันออก

เมษายน 2548